

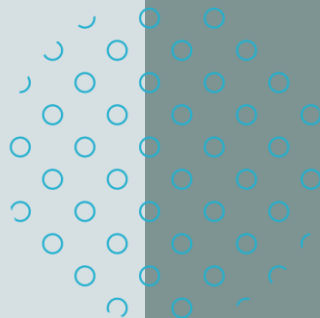
Hva gjør dagsenter til et godt sted å være, -slik arbeidstakere med utviklingshemming ser det?

Lise Ellingsen Langemyhr

Stipendiat

Institutt for helse-, sosial- og velferdsgag

Struktur av innlegget:

(Denne artikkelen er 1 av 3 som inngår i min doktorgradsavhandling)

- Hvorfor forske på dagsenter?
- Hvordan jeg har forsket
- Overordnede resultater
- Funn som presenteres i denne artikkelen
- Anerkjennelsesteori

• Lenke til artikkel:

<https://doi.org/10.18261/tfo.8.3.5>

Tidsskrift for omsorgsforskning

Universitetsforlaget

Årgang 8, nr. 3-2022, s. 1–12

ISSN online: 2387-5984

DOI: <https://doi.org/10.18261/tfo.8.3.5>

VITENSKAPELIG PUBLIKASJON

«Her kan alle jobbe, liksom, og være seg sjøl»

En tematisk analyse av hva arbeidstakere med utviklingshemming forteller om dagsenter

Here, Everyone Can Work and Be Themselves:

A Thematic Analysis of what Workers with Intellectual Disabilities Tell about Day Centers

Lise Ellingsen Langemyhr

Stipendiat, Institutt for helse-, sosial- og velferdslag, Universitetet i Sørøst-Norge

Lise.e.langemyhr@usn.no

Heidi Haukelien

Førstamanuensis, Stedlig leder, Senter for Omsorgsforskning, Sør, Universitetet i Sørøst-Norge

Seniorforsker, Telemarksforskning

heidi.haukelien@usn.no

Sammendrag

Dagsenter gir aktivitets- og arbeidstilbud til mange av dem som av ulike årsaker står utenfor ordinært arbeidsliv, blant annet mennesker med utviklingshemming. Dagsenter regnes ofte først og fremst som et sosialt tiltak. Vår empiri er samlet inn på et stort kommunalt dagsenter og består av notater fra 100 timer med deltakende observasjon samt intervjuer av arbeidstakere med utviklingshemming. Analysen viser at denne arenaen utgjør en langt mer kompleks sosial virksomhet enn det som ofte antas. Her foregår et samspill mellom arbeid, omsorg, vennskap og produksjon, som skaper en meningsfull kontrast til det mange opplever som fravær av anerkjennelse i andre sosiale sammenhenger. Dagsenteret blir en arena hvor opplevelser av mening og anerkjennelse gjøres mulig. I lys av Axel Honneths teori om anerkjennelse diskuterer vi hvordan trygghet, arbeidsoppgaver, det å kunne være seg selv og sosiale relasjoner kan skape anerkjennelse.

Nøkkelord

Anerkjennelse, arbeid, omsorg, utviklingshemming

Hvorfor forske på dagsenter?

-NOU 2016:17 På lik linje,-8 løft for å sikre grunnleggende rettigheter til mennesker med utviklingshemming.

-Retten til arbeid og et meningsfullt liv.

-Det er forsket lite på dagsenter.

-Dagsenter snakkes ikke om som en arena for arbeidsinkludering.

(Dette til tross for at svært mange utviklingshemmede er på dagsenter)

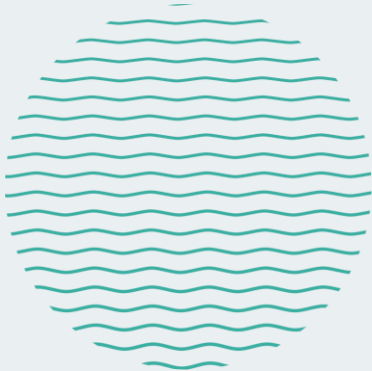
-Hva mener arbeidstakerne selv?

(I mye tidligere forskning er pårørende og ansatte informanter)

Er dagsenter et tilrettelagt tilbud til de som trenger det, eller segregering av en allerede marginalisert gruppe?

Slik har jeg forsket:

- Et kvalitativt etnografisk prosjekt
- Deltakende observasjon (100 timer over 4 måneder)
- Intervjuer
- Etiske hensyn når informanter har utviklingshemming

Overordnede funn:

- Er både arbeid og omsorg
- Kontraster til livet på utsiden
- Ansatte fortolker
- Ansatte tilrettelegger
- Dagsenter gir andre muligheter/roller
- En arena med en annerledes normalitet

«Her kan alle jobbe liksom, og være seg sjøl.»

Problemstilling: «Hva mener arbeidstakere med utviklingshemming er viktig med dagsenter, og hva skal til for å gjøre dagsenteret til en meningsfull arena?»

Funn:

- Trygge ansatte
- Ordentlige arbeidsoppgaver
- Å kunne være seg selv
- Venner og kjærester

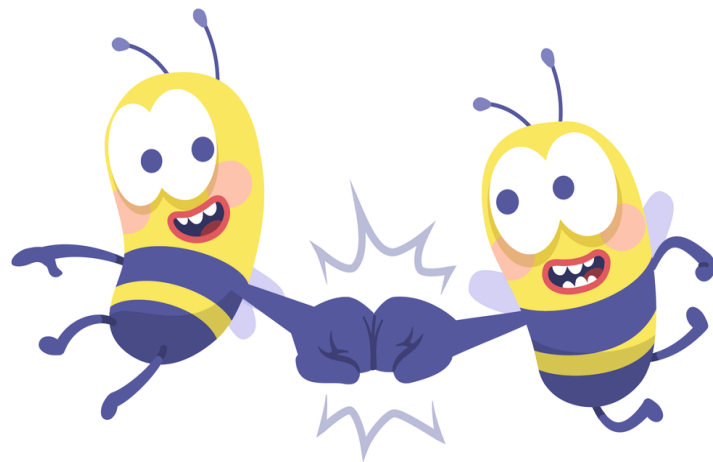
Axel Honneths teori om anerkjennelse

- Axel Honneth (f.1949) er en Tysk filosof, mest kjent for sin anerkjennelsesteori.
- Ifølge Honneth forekommer anerkjennelse i 3 former:
  - Emosjonell anerkjennelse
  - Rettslig anerkjennelse
  - Sosial verdsetting
- Alle 3 knyttes til identitetsutvikling og selvrealisering.
- Vi vet at det er et gap mellom teori og praksis når det gjelder mulighetene mennesker med utviklingshemming har i samfunnet. Dagsenter representerer en kontrast og et mulighetsrom.

Hva kan denne kunnskapen bidra med?

- To artikler til:
  - Hvordan sosial støtte og tilpassede roller muliggjør deltakelse
  - Hvordan «hjemmelaget» teknologi muliggjør arbeid
- Som helhet kan avhandlingen bidra til at dagsenter får mer oppmerksomhet samt anerkjennes som en arena også for arbeid.

Kilder:

- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon* (2 utg.). Fagbokforlaget.
- Fukuyama, F. (2019). *Identitet, hvordan tap av verdighet truer demokratiet vårt*. Dreyer forlag.
- Helse- og omsorgstjenesteloven. (2011). Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (LOV-2011-06-24-30). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>
- Honneth, A. (2007). *Kamp om anerkjennelse: om de sosiale konfliktenes moralske grammatikk*. Pax forlag.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). Tematisk analyse. I L. E. F. Johannessen, T. W. Rafoss & E. B. Rasmussen (Red.), *Hvordan bruke teori?* (s. 278-313). Universitetsforlaget.
- NOU 2016:17. (2016). På lik linje. https://www.regjeringen.no/contentassets/f738ea1bce6c4c52a5c4d81e6e2a58c2/nou-2016_-17.pdf
- Olsen, T. (2003). Litt av en jobb! En studie av tilrettelagt arbeid for personer med utviklingshemming (12/2003). http://www.nordlandsforskning.no/getfile.php/133712-1416302371/Dokumenter/Rapporter/2003/rapport_12_03.pdf
- Proba. (2016). *Arbeidssituasjonen for mennesker med utviklingshemming* (Rapport 2016-01).
- Reinertsen, S. (2015). *Arbeid, dagaktivitet, livskvalitet og utviklingshemming*. [NTNU]. Trondheim.
- Tøssebro, J., Olsø, T. M., Magnus, E. & Kittelsaa, A. (2019). *Arbeid og aktivt voksenliv*. I J. Tøssebro (Red.), *Hverdag i velferdsstatens bofellesskap*. Universitetsforlaget.
- Skarstad, K. (2019). *Funksjonshemmedes menneskerettigheter*. Universitetsforlaget.